

UJEDNOSTVENI VELIKI GLEZNI PRVAY, DA JE UDODOVANJE I ZA SLODO UNEFANJE
PROTI KOLONAM NA PRIMORSKEM DAN PRED VOJNO PORAZDELJENA NA
POVELJUJOČE PRIMORCE IN REPUBLIŠKO KOORDINACIJO (2)

Ljubljana je bila na pragu krvave vojne

Prve dni vojne je bil kar nekajkrat izdan ukaz o napadu na ljubljanske vojašnice, ki bi lahko imel neslutene posledice za glavno mesto Slovenije in njene prebivalce – Zvezni izvršni svet je sprejel odlok o blokadi državne meje v Sloveniji 26. junija 1991 ob 3.30 zjutraj in tedaj se je formalno pričela agresija na Slovenijo

»Koordinacija je bila ustanovljena sredi marca, delovati pa je začela 7. maja po razporedu. Vsa sporočila smo preucevali s policijskega, vojaškega in civilnoobrambnega vidika in smo bili do napada JLA na Slovenijo že tako uigrani in v kondiciji, da smo bili sposobni tudi nečloveških naporov,« se spominja delo koordinacije in vojnih časov član koordinacije, tedanji poveljnik milice Pavle Čelik.

»Vsak dan smo tekoče spremljali dogajanja in vse je kazalo na to, da se nam resnično obeta spopad,« pravi Čelik. Agresija se je formalno začela 26. junija ob 3.30, ko je zvezni izvršni svet sprejel odlok o blokadi državne meje v Sloveniji, vesceno pa je začnimo, da tudi Janez Janša v knjigi Premiki navaja, da se je vojna praktično začela 27. junija ob 1.15 minut, ko je lahka protiletalska oklepna baterija iz sestave 306. LAP PZO JA pri Metliki prestopila mejo.

Dan prej

Že nekaj minut (ob 3.40) je iz vrhniške vojašnice krenil oklepni bataljon proti Ljubljani in Brniku, in to skoraj neovirano, ker še ni bilo postavljenih barikad. Pavle Čelik je to podrobnejše pojasnil.

– V Paganjeh je bil ranjen prvi vojak JLA, vendar to ni

bila prva izstreljena krogla v vojni za Slovenijo?

»To so lepo opisali novinarji Primorskih novic, ki so leta 1994 izdali knjigo Dan prej. Ko sem to prebral, sem v svoji sceni zapisal, da knjiga odkriva nova osmočljučne dimenzijsne vojne za Slovenijo. Intervencija se je začela že 26. junija in ne dan kasneje, v četrtek, 27. Primorsko ljudstvo je prvo občutilo nasilje JLA in tankovska kolona je takrat prodiral čez Kozino proti italijanski meji. Takrat je oficer JLA na križišču pri Kozini streljal nad množico, ki je preprečevala prehod za reške ceste proti Sežani.«

– Pravite, da ste to izvedeli šele leta 1994. Ali torej koordinacija ni imela vseh podatkov?

»Vedeli smo za to prodiranje, nismo pa imeli vseh podatkov za popolno oceno. Pričakovali smo, da bo vojska šla iz vojašnic ponovči, oni pa so to storili že podnevi in prve enote reškega korpusa, ki

Pavle Čelik

mu je poveljeval general Čad, so odšle na meje že v sredo zjutraj iz vojašnice na Reki, v Ilirske Bitriče in drugih. Zato je bilo precej nejasnosti glede prodiranja teh tankov tako na terenu kot v koordinacijski skupini in smo se spraševali, kaj to pomeni. Primorci so bili tedaj večinoma prepuščeni svoji iznajdljivosti, da so naredili barikade in druge načrte, posebne pomoči od načne koordinacijske skupine pa niso bili deljeni, ker smo bili tudi mi presečeni.«

– Poglejte, Primorcem se je očitalo, da med vojno niso bili dovolji aktivni in da sta bila zaradi tega zamenjana poveljnik Teritorialne obrambe in poveljnik milice. Čelik pravi, da so si vsi oddahnili, kajti tedaj niso več dvomili, kaj naj storijo, am-

rejščcem na dejstvovanju po oklepnih enotah in drugih sredstvih tehnik, zagotoviti realizacijo načrtovanih nalog. Z uporabo razpoložljivih borbenih sredstev zagotoviti varovanje objektov, meje in komunikacij. Preprečiti manevre JA.« Čelik pravi, da so si vsi oddahnili, kajti tedaj niso več dvomili, kaj naj storijo, am-

Prvi dan vojne je bil v Rožni dolini v Ljubljani sestreljen helikopter.

»Če bi bili pošteni, bi lahko tudi primorski teritorialci in miličniki vprašali republiško koordinacijo, ali je naredila vse, da bi dobili prava navodila in instrukcije. Mislim, da sta bili območnostransko vprašanje in obojestranska odgovornost še kako utemeljena. Ukaz za uporabo orožja je bil izdan še drugo jutro, 24 ur prej pa so se Primorci sami z golemimi rokami uprli tankom.«

pak so bila navodila jasna: z vso silo in z vsem orožjem.

Helikopteri

V koordinacijski skupini je bilo izjemno živilno. Ves čas so zvonili telefoni in od vseposvoden so poročali o preletih helikopterjev, zato je bilo več kot jasno, da bo treba sestreliti vsaj en helikopter. Iz skupini so ves čas spraševali po dovoljenju za streljanje. Vodje operativne skupine so noreli, Daniel Kuzma je osebno klical nekaj enot na polozaj, naj sestreljajo vsaj en helikopter, in Bogdan Kopričnikar, nekdanji protiletalec, je kar sam zbral nekaj vojakov iz začetnine brigade in odšel z nekaj raketami proti Brniku, vendar zman. V Sloveniji je bilo tedaj na voljo okoli 20 lancjerjev strela 2 M in posadke niso bile pripravljene, dokler niso nad Ljubljano sestrelili helikopterja gaza. Akcija se je začela, vendar žal s strelolem po lastnem človeku. Pilot Toni Mrak je bil namreč pilot, ki se je pripravil na prebeg (cesar streliči z raketami niso mogli vedeti), vendar ga je raketa prehitela in danes je njegovo ime zapisano na spominskih tablicah v Ljubljani.

Poveljnički skupaj pokrajine je namreč v petek, 28. juniju, dobil ustni ukaz za napad na vse vojašnice v Ljubljani, vendar ga je zavrnil zaradi načela, da se v glavnih mestih ne izvaja večjih bojnih operacij. Kljub temu je bil po radijskih zvezah njegovim po-

svetu. Prišel je z avtomatom in bombami, besen, da se je kar iskrito, na koncu pa so ga zamenjali. S takimi stvarmi se nismo smeli igrati. Do takega napada na vojašnice je prišlo v Ribnici. Polkovnik Lilić je bil očitno kar trezen možak, saj je ustrelil enkrat na Jasnico in enkrat v Gotenico, kar je bilo dovolj za opozorilo. Če bi napadel z vsemi silami in sestreliti vojašnice v Ljubljani, je vprašanje, kako bi se vse to končalo. Ponoči smo mislili, da je pred njim ni smo bili enotni,« se spomina Pavle Čelik.

Poveljnički skupaj pokrajine je namreč v petek, 28. juniju, dobil ustni ukaz za napad na vse vojašnice v Ljubljani, vendar ga je zavrnil zaradi načela, da se v glavnih mestih ne izvaja večjih bojnih operacij. Kljub temu je bil po radijskih zvezah njegovim po-

Zakoličena meja

»Z mejo na Dragonji je posebna zgodba. Igorje Bavčarju se namreč očita, da je napačno »zakoličil« slovensko hrvatsko mejo. Vendar je on mitnico postal privabilno, na drugi strani pri kamnolomu, tam, kjer je danes hrvatska. Po posredovanju župana občine Buje smo jo umaknili bolj na slovensko stran, ker pa nismo želeli zaostrovati napete situacije s takratnimi delnimi zavezniki,« je povedal Pavle Čelik.

Era izmed pomembnejših nalog je bilo tudi oviranje prodirajočih kolon JLA. Načrtovali so oviranje s fortifikacijskimi oviram, zaradi zamujanja pa so morali policisti narediti zasihte blokade, da so krto življajoči tudi civilna vozila. »Računali smo, da Jugoslovanska ljudska armada ne bo napadla blokad, ker so v njih civilna vozila, in menili, da bomo s tem dobili nempremagljive ovire.« Čelik poudarja, da so na ministrstvu za notranje zadeve že prvega dne sprejeti sklep, kako bodo rešili tujez iz barikad. »Sklenili smo, da jih je potrebno poslati do meja, če pa to ni mogoče, je voznike potrebitno na nošne stroške namestiti v hotele.«

Vojna v Sloveniji se je vse bolj razvajala. Drugi dan vojne so potekali boji na Medvedjaku, pri Trzinu, v Gornji Radgoni in v noči na petek so začele padati prve žrtve tudi na slovenski strani.

Slovenske sile so napadle tanke v Rožni dolini in morisovci so zavzeli veliko vojaško skladisča v Borovnici, tako da je Slovenija lahko močno okreplila svojo bojno moč.

– Vojna v Sloveniji se je vse bolj razvajala. Drugi dan vojne so potekali boji na Medvedjaku, pri Trzinu, v Gornji Radgoni in v noči na petek so začele padati prve žrtve tudi na slovenski strani.

Slovenske sile so napadle tanke v Rožni dolini in morisovci so zavzeli veliko vojaško skladisča v Borovnici, tako da je Slovenija lahko močno okreplila svojo bojno moč.

– Vojna v Sloveniji se je vse bolj razvajala. Drugi dan vojne so potekali boji na Medvedjaku, pri Trzinu, v Gornji Radgoni in v noči na petek so začele padati prve žrtve tudi na slovenski strani.

Slovenske sile so napadle tanke v Rožni dolini in morisovci so zavzeli veliko vojaško skladisča v Borovnici, tako da je Slovenija lahko močno okreplila svojo bojno moč.

– Vojna v Sloveniji se je vse bolj razvajala. Drugi dan vojne so potekali boji na Medvedjaku, pri Trzinu, v Gornji Radgoni in v noči na petek so začele padati prve žrtve tudi na slovenski strani.

Slovenske sile so napadle tanke v Rožni dolini in morisovci so zavzeli veliko vojaško skladisča v Borovnici, tako da je Slovenija lahko močno okreplila svojo bojno moč.

– Vojna v Sloveniji se je vse bolj razvajala. Drugi dan vojne so potekali boji na Medvedjaku, pri Trzinu, v Gornji Radgoni in v noči na petek so začele padati prve žrtve tudi na slovenski strani.

Slovenske sile so napadle tanke v Rožni dolini in morisovci so zavzeli veliko vojaško skladisča v Borovnici, tako da je Slovenija lahko močno okreplila svojo bojno moč.

– Vojna v Sloveniji se je vse bolj razvajala. Drugi dan vojne so potekali boji na Medvedjaku, pri Trzinu, v Gornji Radgoni in v noči na petek so začele padati prve žrtve tudi na slovenski strani.

Slovenske sile so napadle tanke v Rožni dolini in morisovci so zavzeli veliko vojaško skladisča v Borovnici, tako da je Slovenija lahko močno okreplila svojo bojno moč.

– Vojna v Sloveniji se je vse bolj razvajala. Drugi dan vojne so potekali boji na Medvedjaku, pri Trzinu, v Gornji Radgoni in v noči na petek so začele padati prve žrtve tudi na slovenski strani.

Slovenske sile so napadle tanke v Rožni dolini in morisovci so zavzeli veliko vojaško skladisča v Borovnici, tako da je Slovenija lahko močno okreplila svojo bojno moč.

– Vojna v Sloveniji se je vse bolj razvajala. Drugi dan vojne so potekali boji na Medvedjaku, pri Trzinu, v Gornji Radgoni in v noči na petek so začele padati prve žrtve tudi na slovenski strani.

Slovenske sile so napadle tanke v Rožni dolini in morisovci so zavzeli veliko vojaško skladisča v Borovnici, tako da je Slovenija lahko močno okreplila svojo bojno moč.

– Vojna v Sloveniji se je vse bolj razvajala. Drugi dan vojne so potekali boji na Medvedjaku, pri Trzinu, v Gornji Radgoni in v noči na petek so začele padati prve žrtve tudi na slovenski strani.

Slovenske sile so napadle tanke v Rožni dolini in morisovci so zavzeli veliko vojaško skladisča v Borovnici, tako da je Slovenija lahko močno okreplila svojo bojno moč.

– Vojna v Sloveniji se je vse bolj razvajala. Drugi dan vojne so potekali boji na Medvedjaku, pri Trzinu, v Gornji Radgoni in v noči na petek so začele padati prve žrtve tudi na slovenski strani.

Slovenske sile so napadle tanke v Rožni dolini in morisovci so zavzeli veliko vojaško skladisča v Borovnici, tako da je Slovenija lahko močno okreplila svojo bojno moč.

– Vojna v Sloveniji se je vse bolj razvajala. Drugi dan vojne so potekali boji na Medvedjaku, pri Trzinu, v Gornji Radgoni in v noči na petek so začele padati prve žrtve tudi na slovenski strani.

Slovenske sile so napadle tanke v Rožni dolini in morisovci so zavzeli veliko vojaško skladisča v Borovnici, tako da je Slovenija lahko močno okreplila svojo bojno moč.

– Vojna v Sloveniji se je vse bolj razvajala. Drugi dan vojne so potekali boji na Medvedjaku, pri Trzinu, v Gornji Radgoni in v noči na petek so začele padati prve žrtve tudi na slovenski strani.

Slovenske sile so napadle tanke v Rožni dolini in morisovci so zavzeli veliko vojaško skladisča v Borovnici, tako da je Slovenija lahko močno okreplila svojo bojno moč.

– Vojna v Sloveniji se je vse bolj razvajala. Drugi dan vojne so potekali boji na Medvedjaku, pri Trzinu, v Gornji Radgoni in v noči na petek so začele padati prve žrtve tudi na slovenski strani.

Slovenske sile so napadle tanke v Rožni dolini in morisovci so zavzeli veliko vojaško skladisča v Borovnici, tako da je Slovenija lahko močno okreplila svojo bojno moč.

– Vojna v Sloveniji se je vse bolj razvajala. Drugi dan vojne so potekali boji na Medvedjaku, pri Trzinu, v Gornji Radgoni in v noči na petek so začele padati prve žrtve tudi na slovenski strani.

Slovenske sile so napadle tanke v Rožni dolini in morisovci so zavzeli veliko vojaško skladisča v Borovnici, tako da je Slovenija lahko močno okreplila svojo bojno moč.

– Vojna v Sloveniji se je vse bolj razvajala. Drugi dan vojne so potekali boji na Medvedjaku, pri Trzinu, v Gornji Radgoni in v noči na petek so začele padati prve žrtve tudi na slovenski strani.

Slovenske sile so napadle tanke v Rožni dolini in morisovci so zavzeli veliko vojaško skladisča v Borovnici, tako da je Slovenija lahko močno okreplila svojo bojno moč.

– Vojna v Sloveniji se je vse bolj razvajala. Drugi dan vojne so potekali boji na Medvedjaku, pri Trzinu, v Gornji Radgoni in v noči na petek so začele padati prve žrtve tudi na slovenski strani.

Slovenske sile so napadle tanke v Rožni dolini in morisovci so zavzeli veliko vojaško skladisča v Borovnici, tako da je Slovenija lahko močno okreplila svojo bojno moč.

– Vojna v Sloveniji se je vse bolj razvajala. Drugi dan vojne so potekali boji na Medvedjaku, pri Trzinu, v Gornji Radgoni in v noči na petek so začele padati prve žrtve tudi na slovenski strani.

Slovenske sile so napadle tanke v Rožni dolini in morisovci so zavzeli veliko vojaško skladisča v Borovnici, tako da je Slovenija lahko močno okreplila svojo bojno moč.

– Vojna v Sloveniji se je vse bolj razvajala. Drugi dan vojne so potekali boji na Medvedjaku, pri Trzinu, v Gornji Radgoni in v noči na petek so začele padati prve žrtve tudi na slovenski strani.

Slovenske sile so napadle tanke v Rožni dolini in morisovci so zavzeli veliko vojaško skladisča v Borovnici, tako da je Slovenija lahko močno okreplila svojo bojno moč.

– Vojna v Sloveniji se je vse bolj razvajala. Drugi dan vojne so potekali boji na Medvedjaku, pri Trzinu, v Gornji Radgoni in v noči na petek so začele padati prve žrtve tudi na slovenski strani.

Slovenske sile so napadle tanke v Rožni dolini in morisovci so zavzeli veliko vojaško skladisča v Borovnici, tako da je Slovenija lahko močno okreplila svojo bojno moč.

– Vojna v Sloveniji se je vse bolj razvajala. Drugi dan vojne so potekali boji na Medvedjaku, pri Trzinu, v Gornji Radgoni in v noči na petek so začele padati prve žrtve tudi na slovenski strani.

Slovenske sile so napadle tanke v Rožni dolini in morisovci so zavzeli veliko vojaško skladisča v Borovnici, tako da je Slovenija lahko močno okreplila svojo bojno moč.

– Vojna v Sloveniji se je vse bolj razvajala. Drugi dan vojne so potekali boji na Medvedjaku, pri Trzinu, v Gornji Radgoni in v noči na petek so začele padati prve žrtve tudi na slovenski strani.

Slovenske sile so napadle tanke v Rožni dolini in morisovci so zavzeli veliko vojaško skladisča v Borovnici, tako da je Slovenija lahko močno okreplila svojo bojno moč.

– Vojna v Sloveniji se je vse bolj razvajala. Drugi dan vojne so potekali boji na Medvedjaku, pri Trzinu, v Gornji Radgoni in v noči na petek so začele padati prve žrtve tudi na slovenski strani.

Slovenske sile so napadle tanke v Rožni dolini in morisovci so zavzeli veliko vojaško skladisča v Borovnici, tako da je Slovenija lahko močno okreplila svojo bojno moč.

– Vojna v Sloveniji se je vse bolj razvajala. Drugi dan vojne so potekali boji na Medvedjaku, pri Trzinu, v Gornji Radgoni in v noči na petek so začele padati prve žrtve tudi na slovenski strani.

Slovenske sile so napadle tanke v Rožni dolini in morisovci so zavzeli veliko vojaško skladisča v Borovnici, tako da je Slovenija lahko močno okreplila svojo bojno moč.

– Vojna v Sloveniji se je vse bolj razvajala. Drugi dan vojne so potekali boji na Medvedjaku, pri Trzinu, v Gornji Radgoni in v noči na petek so začele padati prve žrtve tudi na slovenski strani.

Slovenske sile so napadle tanke v Rožni dolini in morisovci so zavzeli veliko vojaško skladisča v Borovnici, tako da je Slovenija lahko močno okreplila svojo bojno moč.

– Vojna v Sloveniji se je vse bolj razvajala. Drugi dan vojne so potekali boji na Medvedjaku, pri Trzinu, v Gornji Radgoni in v noči na petek so začele padati prve žrtve tudi na slovenski strani.

Slovenske sile so napadle tanke v Rožni dolini in morisovci so zavzeli veliko vojaško skladisča v Borovnici, tako da je Slovenija lahko močno okreplila svojo bojno moč.

– Vojna v Sloveniji se je vse bolj razvajala. Drugi dan vojne so potekali boji na Medvedjaku, pri Trzinu, v Gornji Radgoni in v noči na petek so začele padati prve žrtve tudi na slovenski strani.

Slovenske sile so napadle tanke v Rožni dolini in morisovci so zavzeli veliko vojaško skladisča v Borovnici, tako da je Slovenija lahko močno okreplila svojo bojno moč.

– Vojna v Sloveniji se je vse bolj razvajala. Drugi dan vojne so potekali boji na Medvedjaku, pri Trzinu, v Gornji Radgoni in v noči na petek so začele padati prve žrtve tudi na slovenski strani.

Slovenske sile so napadle tanke v Rožni dolini in morisovci so zavzeli veliko vojaško skladisča v Borovnici, tako da je Slovenija lahko močno okreplila svojo bojno moč.

– Vojna v Sloveniji se je vse bolj razvajala. Drugi dan vojne so potekali boji na Medvedjaku, pri Trzinu, v Gornji Radgoni in v noči na petek so začele padati prve žrtve tudi na slovenski strani.

Slovenske sile so napadle tanke v Rožni dolini in morisovci so zavzeli veliko vojaško skladisča v Borovnici, tako da je Slovenija lahko močno okreplila svojo bojno moč.

– Vojna v Sloveniji se je vse bolj razvajala. Drugi dan vojne so potekali boji na Medvedjaku, pri Trzinu, v Gornji Radgoni in v noči na petek so začele padati prve žrtve tudi na slovenski strani.

Slovenske sile so napadle tanke v Rožni dolini in morisovci so zavzeli veliko vojaško skladisča v Borovnici, tako da je Slovenija lahko močno okreplila svojo bojno moč.

– Vojna v Sloveniji se je vse bolj razvajala. Drugi dan vojne so potekali boji na Medvedjaku, pri Trzinu, v Gornji Radgoni in v noči na petek so začele padati prve žrtve tudi na slovenski strani.

Slovenske sile so napadle tanke v Rožni dolini in morisovci so zavzeli veliko vojaško skladisča v Borovnici, tako da je Slovenija lahko močno okreplila svojo bojno moč.

– Vojna v Sloveniji se je vse bolj razvajala. Drugi dan vojne so potekali boji na Medvedjaku, pri Trzinu, v Gornji Radgoni in v noči na petek so začele padati prve žrtve tudi na slovenski strani.

Slovenske sile so napadle tanke v Rožni dolini in morisovci so zavzeli veliko vojaško skladisča v Borovnici, tako da je Slovenija lahko močno okreplila svojo bojno moč.

– Vojna v Sloveniji se je vse bolj razvajala. Drugi dan vojne so potekali boji na Medvedjaku, pri Trzinu, v Gornji Radgoni in v noči na petek so začele padati prve žrtve tudi na slovenski strani.

Slovenske sile so napadle tanke v Rožni dolini in morisovci so zavzeli veliko vojaško skladisča v Borovnici, tako da je Slovenija lahko močno okreplila svojo bojno moč.

– Vojna v Sloveniji se je vse bolj razvajala. Drugi dan vojne so potekali boji na Medvedjaku, pri Trzinu, v Gornji Radgoni in v noči na petek so začele padati prve žrtve tudi na slovenski strani.

Slovenske sile so napadle tanke v Rožni dolini in morisovci so zavzeli veliko vojaško skladisča v Borovnici, tako da je Slovenija lahko močno okreplila svojo bojno moč.

– Vojna v Sloveniji se je vse bolj razvajala. Drugi dan vojne so potekali boji na Medvedjaku, pri Trzinu, v Gornji Radgoni in v noči na petek so začele padati prve žrtve tudi na slovenski strani.

Slovenske sile so napadle tanke v Rožni dolini in morisovci so zavzeli veliko vojaško skladisča v Borovnici, tako da je Slovenija lahko močno okreplila svojo bojno moč.

– Vojna v Sloveniji se je vse bolj razvajala. Drugi dan vojne so potekali boji na Medvedjaku, pri Trzinu, v Gornji Radgoni in v noči na petek so začele padati prve žrtve tudi na slovenski strani.

Slovenske sile so napadle tanke v Rožni dolini in morisovci so zavzeli veliko vojaško skladisča v Borovnici, tako da je Slovenija lahko močno okreplila svojo bojno moč.

– Vojna v Sloveniji se je vse bolj razvajala. Drugi dan vojne so potekali boji na Medvedjaku, pri Trzinu, v Gornji Radgon